

В. Я. Плаксієнко, Л. О. Мармоль, Т. Г. Маренич, Т. Г. Камінська
М. І. Гордієнко, Г. Є. Павлова, С. В. Скрипник, О. В. Ільчак

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У ВИРОБНИЧИХ ТА АГРОСЕРВІСНИХ КООПЕРАТИВАХ

УДК 631.162:631.115.8(075.8)
ББК 65.052+65.32я73
Б 94

Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-5512 від 15.04.2014 р.)

Рецензенти:

В. Я. Амбросов – зав. кафедри обліку і аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ;
В. Я. Нусінов – зав. кафедри обліку, аналізу, аудиту і адміністрування підприємства ГМК Криворізького економічного інституту ДВНЗ «КНУ», доктор економічних наук, професор;
В. М. Жук – академік-секретар Національної академії аграрних наук України, доктор економічних наук, професор.

Колективом авторів підготовлено:

передмова – д.е.н., проф. Плаксієнко В. Я. та к.е.н., доц. Камінська Т. Г.;
1 розділ – д.е.н., проф. Мармуть Л. О. та к.е.н., доц. Павлова Г. Є.;
2 розділ – д.е.н., проф. Плаксієнко В. Я. та д.е.н., проф. Маренич Т. Г.;
3 розділ – к.е.н., доц. Камінська Т. Г. та д.е.н., проф. Плаксієнко В. Я.;
4 розділ – к.е.н., доц. Гордієнко М. І. та ас. Ільчак О. В.;
5 розділ – к.е.н., доц. Скрипник С. В.

Б 94 **Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах**
[підручник]: / За заг. ред. Плаксієнко В. Я. / В. Я. Плаксієнко, Л. О. Мармуть, Т. Г. Маренич, Т. Г. Камінська, М. І. Гордієнко, Г. Є. Павлова, С. В. Скрипник, О. В. Ільчак. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 448 с.

ISBN 978-617-673-283-9

У підручнику відображені загальні засади організації фінансового обліку та формування облікової політики сільськогосподарських кооперативів, викладено порядок обліку основного виробництва за різними схемами, детально розглянуто специфіку облікової роботи витрат і послуг сервісних кооперативів, висвітлено особливості обліку формування та використання їх власності, а також особливості обліку оподаткування та подання звітності.

Підручник складено за змістом програми вибіркової дисципліни «Облік у сільськогосподарських кооперативах», що передбачена навчальними планами підготовки фахівців зі спеціальностей 7.03050901, 8.03050901 «Облік і аудит». Він рекомендується також спеціалістам-практикам у сфері обліково-аналітичної роботи, слухачам інститутів післядипломної освіти та факультетів підвищення кваліфікації.

© Плаксієнко В. Я., Мармуть Л. О., Маренич Т. Г., Камінська Т. Г., Гордієнко М. І., Павлова Г. Є., Скрипник С. В., Ільчак О. В., 2014.
© Видавництво «Центр учбової літератури», 2014.

Зміст

ПЕРЕДМОВА	5
1. ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ	7
1.1. Регулювання та організація бухгалтерського (фінансового) обліку. Облікова політика сільськогосподарського кооперативу	7
1.2. Організаційні засади фінансового обліку.	12
1.3. Облік оборотних активів сільськогосподарських коопе- ративів	17
1.3.1. Облік грошових коштів.	17
1.3.2. Облік запасів та малоцінних і швидкозношуваних предметів кооперативу	31
1.3.3. Облік палива	42
1.4. Облік необоротних активів сільськогосподарських коопе- ративів.	48
1.4.1. Облік наявності та надходження основних засобів.	48
1.4.2. Облік вибуття основних засобів.	59
1.4.3. Облік основних засобів в оренді.	66
1.4.4. Порядок нарахування зносу (амортизації) необоротних активів.	78
1.4.5. Облік зносу (амортизації) необоротних активів.	91
1.4.6. Облік інших необоротних активів.	97
1.5. Облік розрахунків у кооперативі	103
1.5.1. Облік розрахунків з покупцями і замовниками, постача- льниками та підрядниками	103
1.5.2. Розрахунки за виданими авансами	108
1.5.3. Облік розрахунків з підзвітними особами	110
1.5.4. Облік розрахунків за претензіями.	111
1.5.5. Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків	112
1.5.6. Облік розрахунків з іншими дебіторами	118
1.5.7. Облік резерву сумнівних боргів	122
1.5.8. Облік короткострокових зобов'язань	125
1.5.9. Облік розрахунків з оплати праці	127
1.5.10. Облік розрахунків за податками і платежами	131
1.6. Облік фінансових результатів, капіталу та інших пасивів	133
1.6.1. Облік доходів та результатів діяльності	133
1.6.2. Облік собівартості реалізованої продукції, робіт та послуг.	136
1.6.3. Склад і облік фінансових результатів, пов'язаних з реалізацією	137
1.6.4. Склад і облік позареалізаційних фінансових результатів	138

2. ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА	142
2.1. Загальні принципи та схема обліку виробництва	142
2.2. Облік витрат за біологічними перетвореннями	149
2.3. Основи калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських кооперативів	164
2.4. Облік виходу продукції сільськогосподарських кооперативів за справедливою вартістю та доходів від первісного визнання активів	172
3. ОБЛІК РОБІТ ТА ПОСЛУГ АГРОСЕРВІСНИХ КООПЕРАТИВІВ	179
3.1. Види агросервісних виробництв і господарств та завдання обліку	179
3.2. Облік автотранспортного та ремонтно-технічного обслуговування	185
3.3. Облік робіт та витрат машинно-тракторного парку	198
3.4. Облік витрат і доходів інших видів аграрного сервісу	205
3.5. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції переробних виробництв	210
3.6. Облік торговельно-постачальницької діяльності сільськогосподарських кооперативів	236
3.7. Облік підрядних будівельних робіт	260
3.8. Облік витрат та послуг виробництв з комунального та соціального обслуговування сільського населення	271
3.9. Облік державного фінансування розвитку виробництва продукції рослинництва і тваринництва	283
4. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ	296
4.1. Правові умови та порядок створення сільськогосподарських кооперативів	296
4.2. Облік власного капіталу сільськогосподарських кооперативів	299
4.3. Особливості формування, використання та облік фінансових результатів	304
4.4. Облік земельних ділянок у кооперативах	315
5. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ	327
5.1. Загальні положення щодо оподаткування	327
5.2. Особливості обліку податків	331
5.3. Загальні вимоги до звітності	363
5.4. Особливості складання фінансової звітності	368
ЛІТЕРАТУРА	382
ДОДАТКИ	384

Передмова

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується структуруванням організаційних форм господарювання в аграрному секторі. За останні роки різко зменшилась частка державних підприємств, відповідно зросла доля приватних, акціонерних, пайових та інших підприємств; серед яких особливе місце займають великі корпорації. Дещо скоротилась загальна кількість фермерських господарств, особливо малих і середніх. У структурі виробленої продукції значно зросла частка продукції особистих селянських господарств, які мають значні труднощі з технічним забезпеченням виробництва та переробки продукції, засобами її транспортування та зберігання і, особливо, зі збутом виробленої продукції.

Багато вчених-аграрників, економістів пов'язують подальший розвиток таких господарств з підвищенням товарності виробництва. З цією метою розробляються різноманітні заходи, серед яких особливе місце організатори сільськогосподарського виробництва, практики, вчені-економісти відводять створенню, розвитку та всебічній підтримці сільськогосподарських кооперативів. Розробляється відповідна законодавча база та нормативне забезпечення їх подальшого розвитку.

У таких умовах фахівці обліково-аудиторської спеціальності повинні знати специфіку не лише сільськогосподарських підприємств в цілому, а й порядок ведення облікової роботи в постачальницьких, посередницьких, обслуговуючих, транспортних, будівельних, переробних та інших кооперативах і їх підрозділах.

Формуванню необхідних знань сприятиме вивчення вибіркової дисципліни «Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах», що передбачена навчальними планами підготовки фахівців зі спеціальностей 7.03050901 та 8.03050901 «Облік і аудит».

У зв'язку із важливістю даної дисципліни у формуванні професійних знань, обмеженою кількістю аудиторних годин виникає

